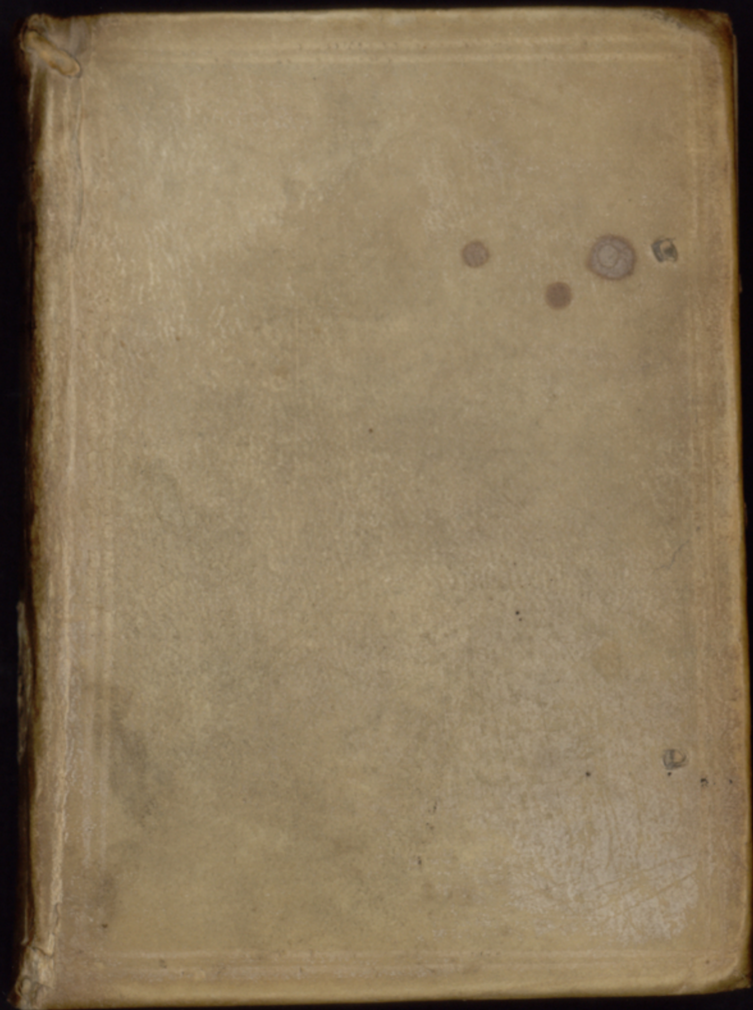
Joan. Rauli
De perfectione relig.
[illegible]
Stelle clericorum
Instructio Eccle-
siasticorum
De Privilegiis
Clericorum &c.
De Iustitia
Commutativa
Regula [illegible]

Toutes les pièces de ce
recueil ont été cataloguées

J. B.

1954

Recueil

1° Carmen Sapphicum
Æneæ Silvii
2° De religionis divi Benedicti
ruinâ et instauratione oratio
(précédé d'une lettre
de Sebast. Brand
au chan. Christophe de
Utenheim. f° 7

INSTRVCTIO virorum ecclesiasticorum.

Joan. Amelius. F. Dominico de Ferro diue Gertrudis obseruantiā in Buschoducis ꝓfesso. S. D.

Epe mecū literis egisti suauissime Dominice/ vt libellum tibi aliquem multijuge doctrine deligerē: qui et lectione tua esset dignissimus/ ⁊ ecclesiastice cohortis intemperantiā: imprimis beneficiorum pluralitatē sacrarū literaꝝ testimonio reprimeret: quā egerrime te ferre sepe mecū familiariter conquestus es. Sic ergo habeto. Qui de beneficiorū pluralitate scripserunt/ publice multi circunferuntur: verum nullum hactenus mihi videre contigit: q̄ rem ipām ita ad viuū examinarit: eāq; tam exacte/ breuiterq; atq; hic tātuli libelli scriptor/ sit assecut⁹. Hic nēpe veluti apis sedula ex optimis q̄buscq; scriptorib⁹ optima queq; decerpens/ hunc inde libellū auspicato adeo cōflauit: vt venie iam expectatio istis sacroꝝ canonū contemptoribus/ nulla vlterius sit relicta: quib⁹ vt ansam oīs excusatiōis preriperet/ eo styli vsus est tēperamēto: vt ecclesiastico ordini vniuerso q̄d fieri cōueniat/ liq̄do cōstare possit: ⁊ q̄ scripserit/ sacre litere egregie ꝯfirmarint. Quo deīde beneficiorum coaceruatio detestabilior censeatur/ exempla admiscuit: quib⁹ claresceret/ eos qui eam calumniosis disputationibus tutari conati sint/ miserandos euentus esse cōsecutos/ ⁊ cacodemonon opera tam ꝑniciosam pestē in ecclesiasticā turbam esse inuectā. Alia pleraq; hic sunt addita eiusdem fere germaneq; materie: que q̄a loci angustia ꝑseq̄ nō licet/ tu ipse videre potes. Si igitur hoc mittendo munusculo desiderio tuo mi Dominice satisfecisse videbor (cupio certe plurimū) est quod gaudeā: neq; laboris quē eius grā suscepi/ penitere debet. Vale cū Bellula sorore mea: quā sanctitati tue cōmendo. Parisijs. Ad Nonas Maias. M. D. XX.

Sancti estote qm̄ ego sanct⁹ sū dicit dn̄s. Leui.xj.c.

Vgustinus in primo sermone de vita & moribus clericorum: & ad fratres ī eremo sermone.lij. Cleric⁹ duas res pfess⁹ est, & sanctitatē, & clericatum: interi⁹ sanctitatem. Nā clericatū propter populū suū deus imposuit ceruicib⁹ ipsi⁹ cui magis onus est q̄ honor: sed quis sapiēs & intelliget hec. Sunt hoīes qui putāt sibi sufficere in bene viuēdo cōsciētiā & nō valde curāt quid de illis alter existimet: tenete qđ dixi atq; distinguite. Due res sunt cōsciētia & fama. ↄsciētia tibi. fama pximo tuo. Qui fidēs cōsciētie sue: negligit famā suā, crudelis ē: qm̄ dicit Apostol⁹. Circa oēs teipm bonoꝝ operū prebe exēplū. Hec Aug. Ideo dicit idē Augu. Cū mulieribus sermo breuis, asper & rigid⁹ habēdus est: nec ideo minus vitāde: qa bone indolis & honeste vidētur: sed q̄to religiosiores tāto magis alliciūt: & sub spe religionis viget plurimū visc⁹ libidinis. Crede mihi vt ipse loquor, & expertus. Cedros libani: gregū arietes repperi sub hac peste corruisse: de quoꝝ vita nō minus suspicabar q̄ de Hieronymi vel Ambrosij. Ecce quid audisti. Si igitur hec in viridi facta sunt in arido quid fiet? Ignis est mulier vsq; ad cōsumptionē deuorans. quid aūt iuuenes de se sentiant nescio: ego aūt iam sexaginta annorum natus sum

vno minus:& vndiq; perstrepẽtibus malis casum adhuc lubricitatis horresco:& tu miser cũ mulieribus fabulans imo nocte & die cohabitãs nõ times? nõ times q̃a forte iã cec⁹ fact⁹ es & ab eis iã duceris captiuus. Hec Augu. Hieronymus. Hospitiolum tuũ aut raro aut nunq̃ mulierũ pedes terãt:omnes virgines ac puellas Christi aut equaliter dilige aut equaliter ignora:vide ne sub eodem tecto manseris :nec in preterita castitate cõfidas:quia nec Samsone fortior:nec Salomõe sapiẽtior : nec Dauid sanctior esse potes. Credatis experto:nihil est periculosius viro q̃ mulier:& mulieri q̃ vir: vterq; palea. vterq; ignis. Dicam audacter. prohdolor dei tẽpla. spiritussancti vasa & deo dicata edificia:nisi diligẽti seruentur custodia:prostibula fiunt : & aufertur tam nobile depositum:tam preciosus thesaurus irrecuperabile decus castitatis:&c. Mihi crede non potest toto corde cum dño habitare qui feminarũ copulatur accessibus. Si pudicitiam queris:quare habitas cum feminis? Hec Hieronymus.

Sancti estote qm̄ ego sanct⁹ sū dicit dn̄s. Leui. xj. c.
¶ Articulus doctoꝝ parisiēsium. de cōcubinarijs.

Oncubinarius public⁹ & notorius suspensus est ab oībus actibus ordinū q̄diu in vitio perseuerat/efficiturq; irregularis per executionē sui officij & si post sufficientē admonitionē/a suo vitio nō destiterit a populo vitādus est: beneficio spoliandus/& imperpetuum deponendus.

¶ Quomodo efficitur pctm̄ notoriū. ꝶ. Anto. flo. parte. iij. titulo. xxvij. ca. iij. dicens. Nota primo. ꝙ dupliciter dr̄ notoriū scd̄m Tho. & Rai. s. notoriū iuris. vt cū quis cōuincitur in iudicio vel spōte cōfitetur vel per sententiā cōdemnatur. Notoriū facti est cū crimē ita notoriū & manifestū est populo ꝙ nulla pōt tergiuersatione celari. quocūq; aūt istorū modoꝝ sit notoria fornicatio clerici: est suspensus quoad se) & quoad alios scd̄m Tho. Rai. Inno. Hosti. & alios. ¶ Quis dr̄ toleratus ab ecclesia. Rn̄det Panor. in. c. vr̄a de coha. cleri. & muli. ꝙ ille qui nō fuit cōdēnat⁹ nec cōfessus nec habet opis euidētiā.

¶ Ex concordatis regis & pape.

¶ Publici aūt intelligēdi sunt nō solū hi quoꝝ cōcubinatus per sententiā aut cōfessionē in iure factā sed per rei euidentiā que nulla possit tergiuersatio-

ne celari notoriū est. ¶ Sed quis dr̄ concubinarius manifest⁹ vt incurrat ipso iure prefatā penā suspē=sionis. Rn̄det Panor. vbi supra ꝙ tūc qn̄ fornicatio est ita notoria ꝙ nullā habet dubitationē: vt puta qn̄ tenet publice ꝯcubinā sicut vxorē/nutrit filios/ ita ꝙ non auderet diffiteri aut negatio nulla esset. xxxij. dist. nullus &.c. ꝑter. si aūt nō est ita notoriū sed ꝓbabiliter pōt tergiuersari: vt quia tenet cōcu=binā cū matre & dicit eē pedissequā mr̄is & hmōi tūc requirit̄ monitio & ante eā nō icurrit/facit ca. si quispiā. lxxxj. di. &. c. sicut. de coha. cle. & mu. post monitionē aūt sic: nisi desistat & sic concordāt do=ctores qui sunt varij in hoc: vt illi qui dicunt mo=nitionem necessariam intelligantur quando potest tergiuersari: alij qui dicunt nō esse necessariā intel=ligātur qn̄ nō pōt tergiuersari. ¶ Querit Angeli=ca in quibus casib⁹ incurritur irregularitas ipō iure Rn̄det ꝙ in. xxiij. casibus tertiodecimo. incurritur irregularitas quando excōmunicatus/interdictus vel suspēsus quis existēs celebrat vel facit aliquid attributum certo ordini ecclesiastico etiam minori puta accolitatus/exorciste & hmōi scd̄m cōmunē opinionem. vt notant Hostiē. Ioan. Andree. & Pa=nor. in. c. ij. de cle. excom. de po. vel intermin̄s. & dispēsatur solum per papam. vt in. c. j. de sen. & re. iu. li. vj. & in. c. j. de sen. excō. li. vj. Vnde etiā si cessa ret a vitio & ante dispensationē vtitur officio suo semper peccabit mortaliter quāuis nouam irregu=

laritatem non cōtrahat/scdm Inno. Hosti. Archi. & Anto.de butrio. si aūt cū esset suspensus non est executus officium suum:indiget nihilominus absolutione a suspensione: quam poterit episcop⁹ facere scdm Innocentium.

Utrum clericus teneatur restituere fruct⁹ quos percipit de beneficio existēs in peccato mortali?Respōdet Angelus in summa sua dicēs. Si peccatum est notorium ego habeo ꝓ indubitato ꝙ tenetur restituere:quia cum sit suspensus perinde est acsi non resideret: qui nullum & inutile idem sunt ca. inter corporalia.de transla.prela.sicut non fieri rite & non fieri: paria iudicantur in ca.veniens.de presby.non bap. de occulto vero peccatore credo ꝙ non tenetur: quāuis tutius esset restituere:quia & si inutiliter seruiat quo ad se: nō tñ quo ad alios aut quoad ecclesiam.Hec Angelus in verbo clericus.viij.§.v.

¶ De penitentia sacerdoti fornicatori iniungenda.

Angelus in summa sua in verbo confessio.vj.§.v.qrit: quot sunt canones penitētiales.Rñdet ꝙ eos reducit ad.xx. quorum primus habetur.lxxxij.dist.presbyter.vbi datur cuilibet presbytero fornicatori penitentia.x.annoꝝ in quib⁹ primos tres mēses debet ieiunare in pane/& aqua tm̄:inclusus tñ stādo/post extens debet vnum annū cum dimidio ieiunare in

pane & aqua. post vsq; ad. vij. ãnos ieiunare debet tres ferias in pane & aqua. s. secundam/quartam/ & sextam: post tres sequentes annos sextam feriã in pane & aqua ieiunare.

¶ Secũdus canon habet. xxx. q. j. ca. si quis sacerdos. &. c. nõ debet. vbi datur penitẽtia. xij. annorũ presbytero qui cognouit suã filiã spũalem etiã quã audiuit in cõfessiõe. & si est publicũ vel si epũs. xv. annis peniteat: & mulier debet oĩa pauperib⁹ dare & in monasterio ꝑpetuo seruire deo. ¶ In cõcilio Lateranẽsi dr̃. vt clerici ꝑsertim caste cõtinenterq; iuxta canonũ ꝓcepta viuãt. statuim⁹ vt cõtra faciẽtes acriter scdm canones puniãtur. cõcubinarij aũt si laici seu clerici fuerint eorũdẽ canonũ penis mulctentur neq; superiorꝝ tolerãtia seu praua cõsuetudo q̃ potius corruptela dicenda est: ac multitudine peccantiũ aliaue q̃libet excusatio eis aliquomodo suffragetur, quin statim sublata oĩ venie ac remissionis spe: puniãtur. hec ĩ ꝯcilio Lateranẽsi anno dñi M. ccccc. xiiij. Rome celebrato. ¶ De vi. & ho. cle. ca. vt clericorꝝ. dr̃: cleric⁹ debet seruare castitatẽ & nõ solũ vere sed etiã apparenter: ꝓpterea nõ debet cohabitare cũ mulierib⁹: de coha. cle. & mulie. per totũ. Vnde Aug. ad ꝑsbyteros in eremo. c. xxxvij. Fratres attendite ꝙ nõ solũ a vobis remouẽda est fornicatio: sed etiã oĩs suspicio falsa: nõ decet clericũ cum mulierib⁹ sedere vel fabulare vel domum eius frequẽtare: ne suspicio mala inde ꝓgrediatur.

O q̄ vilis:o q̄ miser & pusillanimus reputat̄ cleric⁹ qui frequēter cū mulierib⁹ cōuersat̄. Insipiēs valde est & inexpertus:qui amicitias mulierū procurat. Hec Aug. Idē Augu. in volumine sermonū. Qui cum mulierib⁹ habitātes putāt se castitatis habere triūphū:ignorāt se apud deū dupliciter reos existere:dū seipsos in periculū mittūt:& alijs exemplum peruerse familiaritatis ostēdūt:quāti em̄ per illorū inhonestā familiaritatē castitatis decorē perdiderūt illorū aīe qui pereūt ab illis in die iudicij requirēde sunt:qui illud exēplū perditiōis ostēdūt. Ab oī specie mala. ait Apl̄us. abstinete vos: qm̄ in quo quēpiā scādalizas teipsum cōdemnas. Hec oīa Augu. ¶ Hieronymus in transitu dicit. ¶ Qui vitā sacerdotis cognoscit malā & eū pro se celebrare facit fit in peccato illius conscius.

DE indulgētijs nota q̄ nō habet ptātem par in parē: nec ergo īferior in supiorē. hoc dr̄:quia rectores eccl̄iarū legēdo articulos īdulgētiarū dicūt populo suo q̄ lucrando indulgentias habent facultatem eligendi confessorem:qui les pourra absouldre de tous cas non reseruez au pape touttes & quantes fois quilz leur en sera besoing & bō leur semblera. Et postea dicunt eis:vos estis obligati venire ad me ad confessionem, aliter non estis absoluti: & volunt restringere auctoritatem summi pontificis. ¶ Habetur in extrauaganti Alexandri pape quarti: que

incipit. Ex alto. vbi excōicātur p̄dicātes: docentes: vel defensantes q̄ fratres minoꝝ ordinū & p̄dicatoꝝ nō sunt in statu pfectionis: & q̄ nō licet eis de eleemosynis viuere: aut q̄ nō possunt p̄dicare siue cōfessiones audire de licētia Romani pōtificis seu alioꝝ p̄latoꝝ ordinarioꝝ sine cōsensu curatorum. Et oēs isti sunt excōicati: & nō possunt absolui nisi a sede ap̄lica aut a cōseruatorib⁹ dictorū ordinum/ p̄terq̄ in articulo mortis. Magister Ioannes de poliaco doctor Parisieñ. curatus sancti Germani Altissiodoreñ. in ciuitate Parisiēsi fuit coact⁹ ire Romā: & ibi cōdēnatus ad se retractādū qđ publice fecit. bulla habetur Parisius in cōuentu fratrum minorum. ¶ Sic habetur in articulis indulgentiarū dom⁹ dei & cōmuniter in aliis. Itē nostre saināt pere excōmunie tous ceulx & celles qui detiendrōt aulcuns deniers/ ou biēs quelcōques dōneȝ audit holtel diu/oultre le gre & volūte des maistres freres & commis par eulx de laquelle sentence ilȝ ne pourront estre absoulȝ q̄ par luy ou ses successeurs papes de rōme/fors en larticle de la mort.

¶ Quidam frater quesiuit gubernatoribus dom⁹ dei Parisius. Vtrum sit volūtas illorū q̄ prelati habeant. l. aureos pour donner le placet. Secretari⁹. x. aureos. pour signer leurs articles. Rectores ecclesiarum tertiam partē pour les recōmāder populo. Predicator mediā partem pour les prescher. Procuratores ecclesie tertiam partem pro sua eccle

sia. Rńderũt q̧ nõ est volũtas eorum:imo tristantur & dolent q̧ isti habeant bona pauperum: quare ergo permittitis? Rńderũt.quia aliter nolũt dare le placet. Nec secretarij signare articulos:nec rectores permittere poni in ecclesijs eoꝝ. nec predicatores annunciare.beatus Paulus dicit. Nõ sunt facienda mala vt eueniant bona. Vos potius debetis ꝑmittere pauperes pati corporaliter: q̄ dare occasionem istis damnandi animas suas. Patet.quia suntfures retinendo bona pauperum. Secũdo sunt sacrilegi:qa in eccl'ia faciũt istud furtũ. Tertio sunt excõicati maiori excõicatiõe:a qua nõ possũtabsolui nisi a papa.vt patet. Et nisi restituãt oĩa que hoc mõ acceperũt,nũq̄ ĩtrabũt celũ. Quia nõ remittit̃ peccatũ nisi restituat̃ ablatum. Inquit Augustinus.

DE pluralitate beneficiorũ nota q̧ dispẽsatio est iuris cõmunis relaxatio facta cum cause cognitiõe ab eo qui ius habet dispẽsandi. Vnde sanctus Bernardus in libro de p̄cepto & dispensatiõe dicit. ¶ Prelati sine causa rõnabili sed pro sola volũtate dãtes licẽtiã veniẽdi ꝯtra ius vel ꝯtra legẽ sunt dissipatores nõ dispẽsatores.ideo q̄rit̃. Vtrum habẽs plura bñficia excuset̃ ꝑ dispẽsationẽ. Panor. in.c.dudũ de electio.dicit q̧ habet ꝓ indubitato q̧ nõ sit tut⁹ quo ad ecclesiã triũphantẽ etiã dispẽsatus per papã qñ est dispẽsatus ꝓpter se & ad suam vtilitatem: quia in hoc casu non solum alteratur

iuris positiui dispositio:sed etiã Christi patrimoniũ iniuste dispgitur. Hoc idem tenet Hostiensis in dicto ca. dudum. quẽ sequitur Ioãnes Andree. dicit etiã beatus Thomas. ix. quolibeto. q. v. qꝫ habere plures prebendas absolute cõsiderãdo est quid de se inordinatũ. Quo ad seipsum: qa nõ põt in diuersis ecclesiꝭs seruire. Quo ad ꝓximũ est iequalitas & cõtra ius naturale qꝫ vnus plures habeat & alter vnicã nõ potest habere. Quo ad deum est diminutio diuini cultus: vnde vnus loco plurium cõstituitur. Quo ad fructum pceptũ est defraudare intentionem testatorũ: qui vt certꝰ numerꝰ seruientiũ deputaretur talia cõtulerũt: ꝓpter officiũ fundauerunt bñficiũ: & vt fructꝰ q̃ superessent in pias causas largirentur. ¶De hoc recitãt exẽplũ Albertus magnꝰ in libro de sacramentis. Auctor de vita Christi. Lauacrũ ꝯsciẽtie. Speculũ exẽplorũ. Fasciculus tpoꝝ. Speculũ finalis retributionis. Et in libro Apũ. vbi sic scribitur. Volo vt qcũqꝫ hec legerit sciat me anno dñi. M. cc. xxxviij. fuisse Parisius: vbi venerabilis Guilelmus Parisieñ. eps/qui in theologia regebat fecerat cõuocationẽ in cõuentu fratrũ p̃dicatoꝝ in gñali cõgregatione doctoꝝ. Et ꝓposita q̃stione de pluralitate bñficiorũ habita lõga cõtrouersia & disputatione. Tãdem ꝓbatũ & cõclusum fuit finaliter per dictũ epm Guilelmũ. & per magistrũ Hugonẽ fratrẽ ordinis p̃dicatorũ: & per cardinales Romane curie. s. Gaufredũ & alios duos: qꝫ plura benefi-

cia:dūmodo vnū quindecim libras monete parisiē sis valeret, de ifice simul possideri nō posse. Et hec cōclusio postea in diuersis disputationib⁹ gn̄alibus est approbata. ¶ Itē ante tres annos tpis p̄dicti etiā habita fuit valde solēnis disputatio in p̄dicta materia: in qua oēs doctores theologie vnanimiter p̄dictā cōclusionē cōcluserūt: exceptis duobus: quorū vnus fuit magister Philippus cācellari⁹ parisiēsis. Et magister Arnoldus postmodū ep̄s Ambianensis. Quō aūt cū p̄dicto Philippo cōtigit audiam⁹. Agonizāte p̄dicto Philippo p̄dict⁹ Guillelm⁹ ep̄s parisiēsis cū ex charitate visitaret: rogās eū humiliter vt suā opinionē de pluralitate bn̄ficiorū corrigeret seu deponeret, ac sua bn̄ficia vno excepto resignaret / erubescēs vel indignās facere contra opinionē quā tenuerat. Tentabo inquit si pōt aliquis saluari cū plurib⁹ beneficijs. & sic mortu⁹ est. Post mortē suā eodē mēse cū predict⁹ ep̄s post matutinas nocte orare vellet: vidit inter se & lumen vmbrā horribilē. hoc vidēs se signauit signo crucis: & precepit ei per nomen dn̄i nostri Iesu Christi ꝙ si possibile esset ei loq̄retur. Cui in hec verba vmbra rn̄dit. Alienus sum a deo: sed tn̄ misera ei⁹ creatura sum. Et ep̄s ait. Quis es tu? Que rn̄dit. Ego sū Philippus miserrim⁹ cācellari⁹ parisien̄. eterna & amarissima morte dānatus. Dixit ep̄s: hui⁹ dānationis q̄ est causa? Rn̄dit: quia pluralis in beneficijs fui: & cōtra veritatē & sententiā plurimoꝝ opinionē

meã de pluralitate bñficioꝝ defensaui. Et addidit. Dic mihi si est aliquis adhuc viuẽs in seculo. Et ait eps. Quõ tu tantus clericus ista queris vt tam cito mũdũ finitũ esse credas: cũ defuncti bona saltẽ naturalia nõ amittãt. Certe ait. ego quero: qa ex quo mortuus fui tam infinita aïarũ multitudo corruit ĩ infernũ ꝙ nõ credebã tot esse viuẽtes per totum mũdum. Vnde si Iesus Christ⁹ in tota vita sua nil aliud ꝑdicasset nisi exẽplũ de malo diuite dãnato: & paupere Lazaro saluato. Luce. xvj. sufficere debuisset ad cõuersionẽ oïm pc̃tõꝝ. Vnde mirũ est ꝙ multi ita ꝑuersi sunt: ꝙ si cetera verba & facta dñi & sanctorũ aut nõ credũt aut negligũt: cur saltẽ istud euãgeliũ nõ attendũt. Et post talia dicta vmbra euanuit. Hec Albertus. Epũs aũt hanc visionẽ clericis suis in predicatione pluries recitauit.
¶ Item de hac materia & de determinatione doctorum tangit sanctus Thomas in quodlibeto suo vndecimo. huic cõcordat beatus Bonauẽtura de canonicis dicens: ꝙ ipsi debẽt esse paucis contenti & vnicũ bñficiũ cũ dei timore habere: & illud deuote regere & deseruire: sciẽtes ꝙ patrimonium Iesu Christi ꝓ pc̃tis populi est designatũ ꝓ stipẽdio seruitutis. sicut scriptũ est. Pc̃tã populi mei comedũt Et subdit. Ve autẽ illis qui habẽt plura beneficia per vicarios distributa. Ipsi tollunt lanam: sed de ouibus non curant. Et verũ erit illis quod dicitur. Qui pluralis est in bñficijs: pluralis erit in penis.

¶Sed ipsi dicũt. Ego habeo dispẽsationẽ. Dico tibi vt dicit Hostieñ. ꝙ sic dispẽsare est cum licentia pape in infernũ intrare: & dicit ꝙ dispẽsatiões cõcesse sup bñficiorꝫ multitudine sũt odiose & restrĩgẽde. Vnde licet papa de plenitudie potestatis posset indifferẽter dispẽsare/de ptãte tñ ordinaria non debet. Vnde oĩs indecẽtia in prĩcipe est impossibilis. Bonauẽtura etiã in .iiij. dist. xviij. dicit ꝙ dispensatio bonorũ ecclesie discrete & cũ moderamine faciẽda est aliquin nisi discrete fiat deus nõ acceptat & bona spũalia nõ possunt dissipari nec cõtra diuinã acceptationẽ distribui q̃uis possint bona tpalia nõ solũ dispẽsari: verũetiã dissipari de facto: q̃uis aliter dictet ius diuinum esse faciendũ. ¶Ex summa virtutum ac vitiorum Guilelmi Paraldi episcopi Lugdunensis de ordine predicatorũ libro secũdo tractatu quarto de auaritia ca. xj. habetur sic de pluralitate beneficiorum. Et primo ꝙ nõ liceat habere plura beneficia ecclesiastica. Quidã cum longo tẽpore affirmasset hoc esse mortale pc̃m̃ dum vnicũ beneficiũ habebat: dato sibi secũdo bñficio asseruit ꝙ licite posset quis plura bñficia habere. Et addidit ꝙ nullus põt hoc intelligere nisi qui ea haberet. Cuiꝰ rei talis põt assignari causa. sic legitur Zacharie. v. Impietas est oculus eorꝫ in vniuersa terra. Luxuria est oculꝰ luxuriosi. Auaritia est oculus auari. & sic de ceteris impietatibus. vnde accidit ꝙ alicui luxurioso aliqua fatua mulier quam

nimio diligit amore videt pulchra: cũ in veritate turpis sit: & hoc est: quia oculo luxurie eã intuetur Nimius em̃ amor luxuriosus qui in eo est facit eũ sic iudicare de pulchritudine illius. Ali⁹ aũt qui nõ habet hmõi oculum non videt illam pulchritudinẽ in illa muliere. Sic ille in quo est oculus auaritie videt q̀ aliquis posset habere plura bñficia ecclesiastica sufficientia visione falsa vel phãtastica. Illi autem qui non habent oculum auaritie: non vident hoc. vnde dicunt malum esse habere plura beneficia talia ecclesiastica: qđ multipliciter põt ostendi.
¶ Primo sic. Tria distinguũt principia opationũ nostrarũ. s. natura: gr̃a: & vitiũ. Igit cũ aliquis vult habere talia plura bñficia, vel natura est principium hui⁹ opationis / vel gr̃a vel vitiũ. Et videt q̀ nõ sit natura. Natura em̃ paucis cõtenta est. Vñ Seneca. Exiguũ natura desiderat. Et. j. ad Timotheũ. vj. Habẽtes alimẽta & quib⁹ tegamur his cõtẽti sim⁹. Gr̃a etiã nõ videt esse principiũ hui⁹ opatiõis: qđ multipliciter põt ostẽdi. Primo per hoc q̀ gr̃a paucioribus⁹ cõtenta est q̃ natura: qđ patet p hoc q̀ ipsa est aqua sitim terrenorũ extinguẽs. Vnde Ioãnis iiij. Qui biberit ex aqua quã ego dabo ei: nõ sitiet ineternũ. Sup qđ verbũ dicit Augusti. Qui biberit ex flumine paradisi de quo gutta vna maior est q̃ oceanus: restat vt in eo extincta sit sitis mundi.
¶ Scđo põt idẽ ostẽdi per hoc q̀ dñs cõsuluit ꝯtrariũ. Cõsiliũ em̃ dei est sũma pauptas. vnde nõ est

verisimile q gr̃a ipsi⁹ cõtrariũ cõsulat. Si em̃ gr̃a ipsi⁹ multiplicationẽ tpaliũ cõsuleret/ipse deus hoc cõsuleret. Dicitur em̃ hoc deus facere qđ gr̃a ipsi⁹ facit:& sic de⁹ cõsuleret ꝯtraria:& sic esset in eo est & nõ. Cui⁹ cõtrariũ dicit beat⁹ Bernardus sup illđ Ductus est iesus in desertũ &c. Absit inquit vt spiritus veritatis qui te adduxit huc/te reducere velit quia non est in ore eius est & non.

¶ Tertio põt ostẽdi idẽ p hoc q in fine vite cum dñs vẽtur⁹ est ad eos:nõ auderẽt retinere multitudinẽ taliũ bñficiorũ. Si enĩ gr̃a dei & amore ea possiderẽt/desiderare debẽt:vt in statu tali a dño inueniãtur vt ab eo dignã mercedẽ accipiãt:& si vnctio gratie in statu sanitatis docebat eos beneficia multiplicãda esse/ipsa in statu infirmitatis cũ maior est deuotio/non permitteret eos de hoc dubitare. Nõ videtur esse consilium diuine gratie q aliquis in statu illo viuere audeat in quo nõ audet mori.

¶ Quarto põt oñdi hoc auctoritatib⁹ q̃ sequũtur. Augustin⁹. Qui verã fidẽ habet nõ cupit in his miserijs fieri diues. Nõ videt̃ ergo habere verã fidẽ (q̃ est prima gr̃a) ille q desiderat hr̃e plura talia bñficia. Quõ ergo cõsulit ei gr̃a quã nõ habet. Item veritas nõ volat ad muscas. Charitas etiã cũ ignis est/nõ tẽdit deorsum. Preterea cũ charitas deũ super oĩa amet: ipsa nõ desiderat multiplicationẽ terrenoꝝ quib⁹ eũ amittat/vel impediat̃ ne ei intendat. Vnde Augu. Ociũ sanctũ querit charitas veritatis.

Idē. Videtur quidē mihi animū plurib⁹ actionibus intentū/deo quodāmodo vacuari. Non est verisimile ꝙ charitas querat que eā deo euacuēt:sed potius q̄rit pacē in qua factus est locus ei⁹. Ipsa etiam est pallium breue quod vtrūq; operire non potest. De quo legit̄ Esaie.xxviij. Vnde Augustin⁹. Dn̄e ego per auaritiā meam te amittere nolui:sed volui tecū possidere mēdacium. Itaq; te amisi quia non dignaris cum mendacio possideri. ¶ Preterea charitas plus diligit legem dei q̄ millia auri & argenti non est ergo verisimile ꝙ ipsa consulat multiplicitatē tpaliū q̄ requirit multiplicationē actionū: que impedit hoīem a studio sapiētie diuine. Vnde Ecclesiastici.xxxviij. Sapientiā scribe in tpe vacuitatis:& qui minorat̄ actu sapiētiā pcipiet. Patet ergo ꝙ opationis p̄dicte nō est principiū natura:vel gr̄a vnde relinquitur ꝙ principiū ei⁹ sit vitiū. ¶ Et sic patet ꝙ vni homini nō sit licitū habere plura bn̄ficia talia. Et hoc satis pōt manifestari si cōsiderētur cause ꝑpter quas aliqui credunt hoc sibi licere.

¶ Cause plurīū bn̄ficiorū sed inefficaces.

Lij eni credūt hoc sibi licitū eē:quia bn̄ficia illa bene expēdūt. Alij quia nobiles sunt. Alij quia vicarios ponūt. Alij quia ad ministrationē tpalium vtiles sunt:vel propter sapientiam huius mundi vel propter potentiam.

¶ Cōtra illos qui credūt ꝙ bene possunt illa habe-

re:quia bene expendunt illa/dicimus quod nō sufficit medico bene expēdere ea q̄ sibi dātur ab infirmo & nullā curā habere de infirmitate illius. Similiter nō sufficit aduocato bene expēdere salarium & se nō intromittere de causa. Nec stipendiario sufficit stipēdia sua bene expēdere:& de guerra se nō intromittere. Sic clerico habēti beneficia ecclesiastica nō sufficit bene ea expendere:nisi faciat officia quibus illa annexa sunt. ¶ Cōtra illos vero qui credunt se posse habere plura talia beneficia:quia vicarios ponūt. Primo dicimus quod eadem ratione laic⁹ vnus: imo etiā mulier posset habere decē beneficia ecclesiastica:posset enī ponere vicarios. ¶ Preterea ridiculū est matrimoniū contrahere spe ponendi vicarium:& qui hoc facit videtur incidisse in illā maledictionem. Deuteronomij.xxviij. Vxorem habebit & alius dormiet cum ea. ¶ Tertio querim⁹ de vicario illo:vtrum sit pastor vel mercennarius? Si mercennarius est/latro est. Cum ergo dicit aliquis. bene possum habere hoc beneficiū : quia ponā ibi vicariū. pene idem est/acsi dicat. bene possum illud habere:quia ponā ibi latronē qui furet & mactet & perdat. Ioānis.x. Si vero pastor est/que ratio est vt tu habeas duas ecclesias/ipse vero nullam? Nunquid dicet tibi Ioannes:idest gratia dei: vel in quo est grā dei. Nō licet tibi habere vxorem fratris tui. ¶ Quarto querimus a tali. vtrum vicarius ille sit minus bonus/vel eque bonus/vel melior q̄ ipse.

Si minus bon⁹ /tũc naturalis rõ dictat ꝙ nõ est reci⸗piẽdus pro eo. Operari⁹ em̃ in vineã alicui⁹ conductus nõ põt vicarium minus bonũ ponere. Si vero eque bon⁹ est vel melior/q̃ causa est ꝙ iste habeat duo bñficia/& ille nullũ. ¶ Quinto ꝙ ipe deberet attẽdere quid acciderit de primo vicario synagoge. Sicut em̃ legit̃ Exo. xxxij. Moyses reliquẽs popu⸗lũ: satis paruã moram factur⁹ cum dño: dimisit vi⸗carium satis bonum Aaron: & tñ in reditu populũ quem reliquerat fidelem /infidelem & idolatram inuenit. ¶ Preterea dicit Apostolus ꝙ si quis non laborat non manducet: quo iure ergo pascitur ali⸗quis de beneficio illo vbi ipse non laborat. Ordina uit deus vt qui seminat spiritalia/ metat carnalia: qua ratione ergo pauper vicarius spiritalia semina bit/ & alius carnalia metet? Et cũ dñs dicat. Quos deus coniunxit homo non separet: quo iure dena⸗rius ille quem subditus offert vicario pauperi sibi spiritalia seminanti/accipietur a patrono male vi⸗uente. Et si quo ad forum contentiosum ius ibi vi deatur habere: tamen quo ad iudiciũ sacre scriptu⸗re ipe raptor est/ vsurpãs sibi alterũ eorũ que a deo coniuncta sunt sine reliquo/idest mercedẽ sine la⸗bore: imo etiã homicida reputat̃: & respectu mer⸗cẽnarij quẽ defraudat: & respectu pauperum sub⸗ditorum: quorum sudorem comedit. ¶ De primo legitur Ecclesiastici. xxxiij. Qui effundit sanguinẽ & qui fraudẽ facit mercennario: fures sunt. ¶ De

secundo legitur ibidem. Qui aufert in sudore panē quasi qui occidit ꝓximū suū. ¶Vltimo dicemus ꝙ illi qui vicarium ponūt/qui sola cupiditate lucri seruiūt & nō amore dei/talem amorē faciunt matri sue ecclesie:qualem amorem aliquis faceret matri sue carnali si pedem verum ei auferret & loco eiꝰ pedem ligneū substitueret. Pes ligneus non viuit nec corpori adheret. Sic vicarius qui charitatē non habet nō est mēbrū viuum vita spūali:nec adheret corpi ecclesie. Sola enī charitate viuit quis & adheret ceteris mēbris ecclesie. ¶Cōtra illos qui dicūt ꝙ possūt habere plura bñficia ecclīastica:quia sunt nobiles. dicimus ꝙ si filij dei sunt/& ecclīe dei vtiles/nō volētes excedere mēsurā nobilitatis sue:forsitan iustū est vt de bñficijs ecclīasticis pre ceteris accipiāt/si fieri pōt absq; iactura aīarum. Sed si filij diaboli sunt:qua rōne de bonis dñi accipiāt. Nūqd debet dñs nobilitatē filioꝝ diaboli honorare? Similiter si inutiles sunt ecclīe dei vel nociui suo prauo exēplo:nō videſ iustū ꝙ pre ceterꝭ ꝯmodū habeāt ab ecclīa:ex quo ecclesia cōmodū nō habet ex eis. Dicit Lōbardꝰ ꝙ ipse nō vult habere accipitrē qui capiat alaudā & comedat gallinā. Sic dñs non vult habere ī ecclīa sua qui multū cōstēt ei & nihil ei ꝓsint. Similiter si aliquis nō est cōtentus illis quibus cōtentꝰ esset si clericꝰ nō esset:& cū paterna hereditate exheredatꝰ sit, suꝑior tñ vult esse q̄ frater suus qui est heres:nō videſ iustū esse ꝙ dñs eiꝰ super-

biam pascat vel sustentet. Cum enī superbia filia diaboli sit/ nō pertinet ad dominum pascere eam. ¶ Cōtra eos qui credūt se posse habere multa talia beneficia: quia sapiētes vel potentes sunt quo ad seculum. Dicimus ꝙ auaritia & cupiditas docet eos in hac parte. In dolosa enī statera cupiditatis sibi nihil ponderant spirituālia: sed sola tpalia. Vnde Bernardus loquēs de auaris prelatis. Optimi dispēsatores rerū qui de maximis minimam & de minimis maximam curā gerunt. ¶ Tertio loco potest ostendi non solum ꝙ malum sit plura talia beneficia habere, sed etiā ꝙ nulli nisi ceco debeat hoc in dubitationē venire. Certū enī est ꝙ nullus est princeps secularis in cuius curia licitū sit illi qui nō habet nisi vnū equū/auenā querere ad opus duorum vel ad plures equos. Nec inuenit aliquis armiger ita simplex qui hoc adducat in dubitationē. Que causa ergo est vt in curia dei idest in ecclesia in qua tot sunt qui de auena ecclesie non possunt habere ad necessitatē/licitū sit alicui qui nō habet nisi vnū equū/auenā querere ad plures equos? quō dubium est inter literatos: quod certum est inter armigeros? Nūquid pōt dñs bene dicere illud ꝓpheticū. Quis cecus nisi seruꝰ meus? ¶ Preterea & si licitū esset aliquē habere plura talia bñficia: tñ non expedit. Vnde prime Corinthioꝝ. vj. ca. Omnia mihi licent sed nō oīa expediunt. Licebat Apostolo sumptus a subditis sumere: sed non expediebat: quia

pseudo Apostoli haberent inde occasionē querēdi & lucrandi. Sic licet licitū esset alicui viro honesto & discreto habere plura talia beneficia: tamē quia amatores temporalium accipiunt inde exemplum cupiditatis & auaritie/non expedit. Sicut manducare idolothytū in se licitū est homini discreto qui nō comedit illud cū veneratione idoli: tñ corā infirmis & simplicib⁹ peccatū est comedere idolothytum, ipsi em̄ credētes illud comedi cū veneratione idoli: scandalizabātur inde. Vnde beatus Bernardus. Spiritualis homo qui oīa dijudicat: vt ipse a nemine iudicetur: omne opus suū trina quadā cōsideratione preuenit. Primo quidē an liceat. deinde an deceat. posttemo an expediat. Licitū dicitur aliquid in respectu ad dei prohibitionem. Decens dicitur in respectu ad conditionem persone. Expediens vero in respectu ad offensionem proximi. Considerare ergo debet sapiens an illud quod facturus est licitum sit. i. a deo nō prohibitū. deinde an deceat personam eius. Aliquid enim decens esset in aliqua persona: quod tamen indecens est in alia.

¶ Precipue vero in viris literatis qui deberent spiritualiter eē oculus ecclesie: indecēs est terrenitas & macula cupiditatis & auaritie. a talib⁹ em̄ p̄cipue sumitur exēplum. & ad eos specialiter ptinet illud Apostoli. j. Thessa. v. Ab omni specie mali abstinete vos. Et illud Ro. xij. Prouidentes bona non tm̄ coram deo sed etiam coram omnibus hominib⁹.

DE modo intrandi ad beneficia ecclesiastica nota: quod Christus dicit Ioannis.x. Qui nō intrat per ostium in ouile ouiū: sed ascendit aliunde: ille fur est & latro. Dicunt doctores quod intrare per ostium est intrare sicut deus & ecclesia ordinauerunt. Ideo dicūt quod desiderare habere curas vel ecclesiastica beneficia magis propter bonum temporale q̄ spirituale / peccatū est mortale & simonia spiritualis. ¶ Ideo queritur: vtrū sit licitū appetere ecclesiasticam dignitatē vel episcopatū aut curā animarum. Et videt͂ quod sic. j. ad Thi. iij. dr̄. Qui episcopatum desiderat / bonum opus desiderat. Beatus August. xix. de ciuitate dei dicit quod Apostolus dicēs. Si quis episcopatū desiderat. voluit exponere quid sit episcopat⁹: qa nomen operis & nō honoris. Ideo sequit͂: bonum opus desiderat. operatio enim episcopi est pascere oues verbo. exemplo. & tēporali subsidio. Sanctus Tho. scd̄a scd̄e. q. clxxxv. arti. j. ad questionem respondet per vnā distinctionē & quattuor ꝓpōnes.

In ep̄atu tria sunt.

¶ Episcopalis operatio. Ioannis vlti. Pasce oues meas.

¶ Altitudo gradus. Matth. xxv. Fidelis seruus & prudens quem constituit dn̄s super familiam suam.

¶ Sufficientia temporaliū. j. ad Thi. v. Qui bene presunt presbyteri / duplici honore habeantur.

Rima ꝑpositio. Nulli ē licitū appetere p̄laturā ꝓpter hono rē vel ꝓpter bona tpalia habē da: quia aliter est cupiditas & ambitio. Matth. xxiij. Amāt primos recubit⁹ in cenis. pri mas cathedras in synagogis. & salutationes in foro. & vo cari ab hoīb⁹ rabbi. ¶Scđa ꝑpositio. Appetere p̄ laturā est p̄sumptio: & appetēdo quis se reddit īdi gnū cū nesciat se esse in charitate. Vnde cū dn̄s Pe tro regimē ecclesie tradidit, prīo petijt ab eo: si eū diligeret. Vnde Grego. & habeť .j.q.vj.ca. Sicut is qui inuitat⁹ renuit. q̄situs refugit. sacris altarib⁹ est amouēd⁹. sic qui vltro ambit. vel īportunū se inge rit/est ꝓculdubio repellēdus. glo. dicit. nā eo ꝑo q se ingerit est superb⁹. qa qui sic nititť ad altiora cō scēdere: quid aliud agit nisi vt crescēdo decrescat. & ascēdēdo exteri⁹/interi⁹ in ꝓfundū descēdat. de episcopis & clericis. l. Queq̄. C. diciť. Nemo gradū sacerdotij precij venalitate merceť: quātum quisq; mereať nō quātū dare sufficiat existimeť. Sequiť. Ita castus & humilis nr̄is tpibus eligať ep̄s vt loco rū quocūq; ꝑuenerit oīa vite ꝓprie integritate pu rificet: nō precio seu p̄cib⁹ ordineť antistes. tm̄ ab ambitu debet esse sepofit⁹ vt querať cogēdus roga tus recedat. Inuitatus effugiat: sola illi suffrageť ne cessitas excusandi. profecto eīn indignus est sacer

dotio nisi fuerit ordinatꝰ inuitꝰ. Cū sane quisquis hanc sanctā & venerandā Antistitis sedem pecu=nie interuentu subijsse: aut si quis vt alterum ordi naret vel eligeret aliquid accepisse detegitur, instar publici criminis & lese maiestatis accusatione pro=posita a gradu sacerdotij retrahatur: nec hoc solum deinceps honore priuari: sed perpetue quoq; infa=mie damnari decernimus: vt eos quos par facinus coinquinat & equat/vtrosq; similis pena comite=tur. Hec ibi. ¶ Tertia propositio. Appetere salutē aīarum/ & eis esse vtilē/ est opus charitatis: sed hoc appetere in statu p̄lationis nō est licitū. Luce. xxij. Reges gentium dn̄antur eorū: & qui potestatē ha=bent super eos/ benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis fiat sicut minor: & qui precessor est sicut ministrator. ¶ Quarta pro=positio. Quis bene potest appetere se esse dignum prelatione: sed non potest licite prelationem appe=tere. Vnde Chryso. & habetur distinctio. xl. ca. mul=ti sacerdotes. Quicūq; desiderauerit primatum in terra, inueniet confusionem in celo: nec inter ser=uos Christi computabitur, qui de primatu tracta=uerit. ¶ Oportet loqui rotunde qn̄ est questio obti=nendi aliquod bn̄ficiū an sit ꝑpter honorē diuinū certe nō: aut ꝑpter salutē animarū. certe hoc nō q̄ri tur. Est forte propter reformationē monasterij vel episcopatꝰ nō nō nescimꝰ quid est. O mūdani ceci videt̄ ꝙ nō cognoscatis nisi p̄ntia/ vtinā dimittere=

tis facere spm̄ sanctū semel saltē/quia satis fecistis.
Modo fiunt matrimonia spūalia sicut carnalia. Et
si homo literatus bone vite peccat appetēdo prela
turā:quāto grauius peccat ille qui non est dignus
nec sufficiens. ¶ Sed quare nō est dignus? Rn̄dent
doctores & scdm̄ iura canonica q propter defectū
etatis cōpetentis.scientie sufficiētis. vite exempla-
ris. vel recte intētionis. Hoc habetur de electio. &
elect.pote.c.cū in cunctis sacris ordinibus & eccle-
siasticis mysterijs sint etatꝫ maturitas/grauitas mo
rū/& literarū sciētia inquirenda:multo forti' hec in
epo oportet inquiri qui ad curā alioꝝ positus in se
ipso debet ostēdere qualiter alios ī domo dei opor-
tet cōuersari. ¶ Et si tales dānāt aīas suas quid de
illis qui tenēt eccl'iastica bn̄ficia ꝓ filijs suis nepoti
bus & cognatis & similib':& recipiūt fruct' & reti
nēt & applicāt a leur ꝓffit pour se recōpenser des
deniers quilꝫ ont despēdus a la poursuite. & dicūt
q ponūt bonū vicariū. ergo vt dictū est mulier pōt
habere epatū abbatiā/curā &c. Quia poterit pone-
re bonū vicariū. ¶ Quid dicēdū est de ꝯfessorib' q
tales absoluūt? Rn̄det Christ'. Si cec' ceco ducatū
p̄stet, ambo in foueā cadūt. O aduocati qui talib'
datis adiutoriū: o parētes qui ꝓcuratis filijs vestris
ecclesiastica bn̄ficia nō timetis iudiciū diuinū. Vn̄
Augusti. libro ꝯfessionū. In nulla re deū mihi sen-
tio ita iratū sicuti hoc q cū nō essem dign' poni ad
remū/posuit me ad āplustre ī apice regiminis eccl'ie

DE simonia nota q scribit. Gratis accepistis gratis date. Ex cōcilio triburiensi. & habet prima.q.j.ca.dictū est solere i quibusdā locis p pceptione chrismatis nūmos dari: siliter p baptismo & cōione: hoc simoniace heresis eē detestata est sancta synodus: & anathematizauit: & vt de cetero nec p ordinatiōe nec p chrismate. vel baptismo. vel p balsamo. vel pro sepultura. vel cōione: quicq exigat statuit: sed gratis dona xpi gratuita dispēsatiōe donētur. ¶ In ordinādo statuit Grego. in synodo gnali q p ordinatiōe nullus aliquid accipiat: nec ordinatus aliquid det. Nota q quicquid collatū fuerit pro quolibet obsequio in ordinatione impēso/ simoniā inducit. Hec Bernardus glosator casus lōgi. ¶ Iterū Augustinus ad psbyteros in eremo. ca. xxxvij. ¶ Qui preciū recipit de sacramentis/ giezita est/ & plenus lepra: oēs em lepra percutiūtur qui p sacramētis pecuniā petūt. Si sacramētū dare distuleris: etiā si fueris omni pauptate vallatus. nō pastor es. nō xpi mister es. sed mercator. Nō igr petas. nō etiā pciū p baptismo recipias si cū simone perire nō velis. Spontanea volūtate & sincera porrige sacramēta. nihil petēdo. nihil expectādo. nihil de pmisso desiderando: sed si tibi dat/ iuste recipis/ iuste possidere potes. Memēto tn q pauperē vitā sacerdos gerere debet. & ideo si supbiā habet: si magno bnficio gaudet: pter victū vestitū/ qd supest paupibus dare nō differat: qa oia

pauperū sunt. Siliter qui sacrm emit / vel ecclesiā / vel pbendas / vel ecclesiarū introit⁹ / vel seculari potētia hoc p se pcurauit / sciat q cū Giezi & iuda iā dānat⁹ est. iā leprosus fact⁹ est. iā de templo dn̄i expellēdus est. Quare sic? Quia qui nō intrat p ostiū in ouile sed ascēdit aliunde: fur est & latro. Ideo repellēdus est. quia emētes & vendētes dn̄s eiiecit de tēplo. Repellēdus est. quia leprosi eiici iubētur &c. Sequit̄. Diuites raro vel nūq̄ sacerdotib⁹ prebēdas procurāt: & si pcurāt nō dei amore procurant sed vt cum vxore & familia de bonis ecclesie gaudere valeant. Et ideo sciat sacerdos q impunitus nō remanebit: & si non in presenti saltem in futuro igne eterno non carebit. Hec qui supra.

DE modo intrādi religionē nota q de regularib⁹. c. j. dr̄. null⁹ tōdeat̄ nisi in legitima etate. glo. videlicz. xiiij. ānorꝫ & spōtanea volūtate. & de ꝯse. dist. v. c. carnē. dr̄. monacho carnē gustare nō licet: q si quis monach⁹ violauerit, sex mēsium spatio retrusioni & penitētie subiacebit. Ideo dicūt doctores q parentes ponētes sciēter filios suos paruulos in religionibus difformatis / peccāt mortaliter. pbatur sic. quicūqꝫ sciēter exponit se. vel aliū piculo obruenti pc̄ti mortalis peccat mortaliter. iuxta illud. Qui amat periculū in illud peribit. sed parētes sciēter suos filios in religiōib⁹ difformatis ponētes / eos exponūt periculo trāsgrediēdi votū religiōis: quod est pc̄tm̄

mortale ergo peccāt mortaliter. ¶ Et nota ꝙ differētia est inter religionē reformatā & difformatā vel nō reformatā. Religio reformata est illa vbi vel in qua religiosi obseruāt sui fundatoris regulā: & sanctorū patrū statuta viuendo in obediētia sine proprio: & in castitate sine aliqua dispensatione.
¶ Cognoscitur religionem esse difformatā quoad obediētiam: quoad paupertatē: & quoad castitatē.
¶ Quo ad obediētiā: qn̄ porta cōuent⁹ nō claudit. qn̄ quilibet frater ad nutū suū licētiatur. qn̄ fratres ociosi ante cōuentū cū mulierib⁹ confabulātur. qn̄ religiosi arma ferre nō verētur. de vi. & ho. clericorū, cap. clerici arma portātes & vsurarij excōicētur.
¶ Quo ad paupertatē: qn̄ queste cōuētus fratrib⁹ ad firmā tribuūtur. qn̄ indulgētie a fratrib⁹ ꝓ pecunia lucrāda predicātur. qn̄ propria pecunia a quolibet fratre ad placitum exponitur.
¶ Quo ad castitatē: qn̄ fratres sine causa legitima nudi dormiūt. qn̄ religiosi camisias lineas sicut laici deferūt. qn̄ mulieres in cōuētu eis indifferenter seruiūt. qn̄ fratres sine causa publice ieiunia regule frangūt. qn̄ fratres ad palmā & alios ludos similes ludūt. qn̄ religiosi filos de baptismo suscipiūt. de cōse. di. iiij. c. Nō licet abbati vel monacho de baptismo suscipere filios: nec commatres habere.
¶ Vnde Augustin⁹. & habet. xlvij. dist. c. Quātūlibet. dicit. Fateor charitati vestre corā dn̄o deo nr̄o: qm̄ sicut difficile expert⁹ sum meliores q̄ qui i mo

nasterio profecerũt:ita nõ sum deteriores expertus q̃ qui in monasterio defecerũt. Dicunt viri graues Parisieñ. q͞ vnum de maximis bonis q̃d a centum annis Parisius accidit/est reformatio conuentuum religiosorum & religiosarum:ideo benedicti sint a domino qui pro reformatione laborant.

E cõuersatione sacerdotũ nota q̃d dr̃ Ezechielis.ix. A sanctuario meo incipite.glo.j. A sacerdotib⁹.qui eñi i populo fuerũt causa peccati/p̃meruerũt supplicia. Itẽ Chrysostom⁹ sup Mattheũ. Cor & stomachus ecclesie sacerdotes/ qui sĩ peccauerint/tot⁹ populus cõuertit̃ ad peccandum. Vnusquisq; eñi christianus pro suo peccato reddet rõnem in die iudicij:sacerdotes aũt nõ tm̃ pro suis sed etiã p oĩm subditoꝝ peccatis. Queadmodũ vides arborẽ pallẽtib⁹ folijs/marcidã:intelligis q͞ aliquã causam habet circa radicẽ:ita cum videris populũ indisciplinatũ sine dubio cognosce/quia sacerdotiũ eius nõ est sanũ. Hec Hugo cardinalis. Ideo scribitur.xl.dist.ca.Cleric⁹ suã pfessionẽ & habitu/ & incessu/& cibis/& morib⁹/ostẽdere debet. Vnde ex cõcilio Carthagineñ. & habet̃.xliiij.dist.c. Clerici edẽdi vel bibendi causa/tabernas nõ ingrediant̃ nisi peregrinationis necessitate cõpulsi:Etiã clericus debet esse sobrius. vt in cap. A crapula. de vita & hone.cleri. vbi p̃cipit̃ eis/vt vinũ sibi temperẽt: & a vino se tẽperent. ¶ Et q̃uis aliqui teneãt ibidẽ

ꝙ peccet mortaliter si bibat vinũ sine aqua: tñ cõmuniter doctores nõ tenẽt: sed sufficit bibere tẽperate. Vnde text⁹ dicit ꝙ debet esse cõtentus trina potatiõe. capi. qñ quod palã est. xliiii. dist. & debet bñdicere mensam anteq̃ comedat: & post sumptũ cibũ reddere gratias. vt habeť. xliii. di. c. Nõ liceat. Que debẽt esse in eoꝝ cõuiuio: ꝝ. j. lectio diuinaꝝ scripturarũ. ij. ꝙ nulli detrahãtur. iij. ꝙ inanes secularium negotiorũ fabule nõ recitẽtur & multo minus aliud turpe. iiij. ꝙ solũ ꝓ sustentatione cib⁹ sumať. habẽtur ista in capi. Cõuiuia. & capi. Nullus p̃sbyterorũ. & c. pro reuerẽtia. & capitu. Nõ liceat. xliiij. distin. ¶ Clericus nõ debet negociari, ca. j. Ne clericus vel mona. & ca. fi. de vi. & ho. clericoꝝ. Sanctus Thomas secũda secũde. q. lxxvij. dicit ꝙ viro ecclesiastico nõ licet mercari / triplici rõne. ¶ Prima est rõne alienationis: quia dedit⁹ est ad vacandum spũalib⁹ Vnde. ij. Thimo. ij. Nemo militãs deo / implicat se negocijs secularib⁹. ¶ Scda rõ est rõne lucri: quia imitator debet esse xp̃i. Vnde Augusti. in libro de questionib⁹ noui & veteris testamenti. & habeť. lxxxviij. dist. ca. Fornicari hominib⁹ / semp non licet: negotiari vero aliqñ licet: aliqñ non licet. Anteq̃ em̃ ecclesiasticus quis sit licet ei negotiari: factus vero nõ licet. ¶ Tertia est ratione vitij: quia in mercãdo sepe fiũt iuramẽta / mẽdatia &c. Vnde Hieronymus ad Nepotianum. & habeť. lxxxviij. dist. ca. Negotiatorẽ clericũ / ex iope diuitẽ / ex igno

bili gloriosum quasi quādā pestē fuge. ¶ Vtrū cleric⁹ possit exercere officiū tabernarioꝝ. Rꝫ. ꝙ non. imo ꝓhibeť tabernā intrare.xliiij.dist.c. Nō oportet.&.ca.clerici. ¶ In canonib⁹ Aploꝝ. & habetur xxxv.dist.c. Eps aūt p̄sbyter:aut diacon⁹ alee aut ebrietati deseruiēs, aut desinat:aut certe dānetur. Subdiacon⁹ aūt aut lector aut cātor similia faciens aut desinat aut cōione priueť. Siľiter & laic⁹.hec in forma. Vn̄ nō tm̄ ꝓhibeť clericis ludere:sed etiā in ludo ꝑticipare: & qđ mai⁹ ē, ludū aspicere.vt patet de vita & ho.cle.c.Clerici officia. vbi dr̄. Clerici ad aleas & taxillos nō ludāt:nec hmōi ludis intersint: & faciēs oppositū debet penitere triennio in monasterio inclusus. vt habeť in autētica interdicim⁹ de sanctissimis epis.etiā.C.tit.de episcopis & clericꝫ. ¶ Vnde clericis & multo magis religiosis ꝓhibeť ois lud⁹ cū armis.vt in.c.Cōtinebať de homi.quia &.arma portare nisi causa defensiōis,sunt ꝓhibiti de p̄cepto.vt in.c.Clerici arma.de vi.& ho.clericorū. ¶ Siľiter ꝓhibeť eis lud⁹ histrionalis. vt notať in.c.Donare.lxxvj.dist. Ludus etiā ꝓhibeť clericis:rōne scādali:vt puta aliquē ludum exercere in publico ex quo seculares scādalizarētur. Vnde clericis & religiosis est ꝓhibit⁹ rōne honestatis clericalis ois ludus in quo est ꝓpria ꝑsona faciēs ludū in publico:sicut eēt saltatio/chorizatio/& hmōi. ¶ vn̄ dicit Angelus in sūma. Nō excusarē eos a mortali. ar.ca.ꝑ dilectiōe in fi.de ꝯse.dist.ij. & qđ notāt do

ctores in di.c.Cum doctorē. Secus in secreto cum aliquib⁹ domesticis. ¶Itē ludus larualis est eis iterdict⁹ qa nō pñt mutare habitū nisi ex cā rōnabili:& ꝙ peccēt mortalr̄ ꝓbat Stephan⁹ ꝓpter verbū san xim⁹ allegatū.xviij.dist.§.j.& .j.q.vij.c.Si quis oēm & hoc verū nisi cā rōnabilis subsit. vt in di.c.& qn̄ publice sec⁹ in domo.& dr̄ publice portare dū multitudini:hoc patet sicut dr̄ publice aleator vel vsurari⁹ vel maledic⁹ de excessib⁹ p̄latorū.c. Inter dilectos.vbi dr̄.Nos iuenim⁹ eē ꝓbatū Petrū publicū aleatorē eē ac vsurariū manifestū.vtpote qui.xj. denarios ꝑ.xij.mutuauerat in ludo:ideo ꝓpter indignitatē & vilitatē ipsi⁹ duxim⁹ irritādū. Idē habetr̄ de male.c.ij.de excep.Exceptionē.xxxiiij.dis. c.Vidua.¶In domo vero dr̄ fieri secrete.qa dom⁹ rē secretā iportat n̄ publicā.vj.q.j.c.Ex merito.Et nō solū peccat mortaliter verū etiā si est bñficiatus est suspēsus ꝑ sex mēses a ꝑceptione fructuū bñficiorū suorū.Si nō est bñficiat⁹ & ē in sacris citra sacerdotiū per idē temp⁹ est inhabilis ad bñficiū obtinēdū.Sacerdotes vero vel religiosi hñtes dignitatē ꝑsonatū seu bñficiū cui cura aīarū iminet ꝑ annū sunt suspēsi a ꝑceptiōe suorū bñficiorū si hñt bñficia.Si nō hñt ꝑ idē tp̄s sunt inhabiles ad obtinēdū bñficiū.ideo Psalmista dicit.Sacerdotes tui induāt iustitiā.¶Et si oēs sacerdotes debeāt eē iusti corā deo:& boni exēpli corā hoīb⁹ : maxime tn̄ ꝯfessores:nā mali cōfessores nō ex charitate cōfessiones

audiunt: nec salutē aiarū querūt: sed honores ac cō-
placētias: & qđ peius est pecunias/bursas euacuan-
tes ad malū sollicitātes. absoluunt a quibus nō pñt
absoluere: nō faciūt consciētiā de grauissimis pecca
tis mortalib⁹. ¶ Vnde hodiernis tpibus. tante va-
nitates. tot cōcubinarij. tot vsurarij. tot male cōsue
tudines. tot pastores a suis ouib⁹ absentes. tot pre-
lati hñtes plura bñficia. tot simoniaci vendētes sa-
cros ordines/baptismū/matrimoniū/& alia sacra-
mēta. tot curati nō pmittētes sacerdotes audire cō-
fessiones suorū subditorū, nisi mediā pecuniarū p-
tē habeāt. tot clerici mulieres suspectas tenentes.
tot clerici cum falso titulo ordinem suscipientes.
tot iudices nō corrigētes pctā publica. tot aduocati
pcuratores malas causas sustinētes. tot diuites de
paupibus nō curātes. tot burgēses suas domos me
retricibus locantes. tot mercatores taxillos & car-
tas vēdētes & deceptiōes faciētes. tot artifices vani
tates exercētes/& ad malū puocātes. tot publice lu
dentes/chorizātes/& festa frangētes/& de officio di
uino nō curātes. tot religiosi suam regulam publi-
ce transgredientes. tot religiose suū claustrum non
seruantes. tot viri & mulieres aliena non restituen-
tes/bona defunctorū iniuste retinentes. suis inimi-
cis nō parcētes. vota sua nō implētes. suum matri-
moniū non custodientes. ieiuniū publice frangen-
tes. & alios scandalizantes. tot pcurantes excōica-
tiones pro rebus tpalibus perditis vel iniurijs si-

bi illatis/tos hospites/tabernarij/cabaretarij:q diebus ieiunioꝝ recipiũt oẽs idifferẽter mane & sero ad bibẽdũ & comedẽdũ,etiã dieb⁹ festiuis tpe diui ni officij.s.magne misse/pdicationũ/ & vesperarũ: tot mimi.i.fistulatores/flaiolatores/seu taborinarij choreas exercere faciẽtes i quib⁹ de⁹ multipliciter offendit/sancta ecclia ɔtẽnit/festa violant:aĩe mul toꝝ ibi sepe deperdũtur/tot seruitores suos magistros defraudantes: & in suis pctis eos adiuuantes. ¶Vñ est ꝙ oẽs isti ɔtinuãt in suis malis & pseuerant in suis pctĩs,nisi ꝓpter supportationẽ malorũ ɔfessoꝝ.¶O ɔfessores:de manib⁹ vrĩs requirent aĩe pereũtiũ. ¶Vñ Augu.in lib.omili.omili.vij.dicit.Si ꝓ se vnusquisq; vix sufficit in die iudicij reddere rõnẽ:quid de sacerdotib⁹ futurũ est a quibus sũt aĩe oĩm requirẽde:quasi dicat.male erit.¶Vñ o bñdicte de⁹ ꝓcedit ꝙ nõ est aliquis tã scelerat⁹/incorrigibilis & obstinat⁹ qui nõ inueniat ɔfessorẽ. ꝑfecto est q̃a tales mali ɔfessores possũt dicere sibi ɔfitẽti.Dñe quiq; talẽta tradististi mihi.vñ dicũt ei:absorbeo te.¶Sed dñi cõfessores audiatis & intelligatis quid scribitur.ij.Paralipo.xix.& est deus qui loquitur vobis dicens.Videte quid faciatis:nõ eñi hoĩs exercetis iudiciũ/sed dñi:& q̃dcũq; iudicaueritis in vos redũdabit:sit timor dñi vobiscũ.Ista verba dirigũtur tã ad cõfessores q̃ ad iudices.

De dispẽsatione bonoꝝ ecclie nota ꝙ cleric⁹ debet esse hospitalis.xlij.dist.per totũ.Non

cupidus seu auar⁹.xlviij.dis.p totũ. Hinc habet in canone. Expedit.xij.q.j.vbi dicit Prosper. Ecclesiarũ reꝝ ꝑpositi dispẽsatores efficiũt eaꝝ. ¶Sed quõ debẽt dispẽsari? Rñ. Gelasi⁹ papa.& ponit.c. Cõcesso.xij.q.ij. Reddit⁹ & oblatiões fidelium in quatuor ptes diuidat:quaꝝ vnã epus sibijpsi retineat:alterã clericꝭ ꝑ officioꝝ suoꝝ sedulitate distribuat:fabrice tertiã:quartã paupib⁹ & peregrinis habeat fideliter erogãdã. quarũ rõnẽ diuino est redditur⁹ examini. ¶Prelat⁹ eñi corã deo reddet rõnẽ. Primo de sua ꝑpria aĩa. Scđo de aĩab⁹ oĩm suorũ subditoꝝ. Tertio de fructib⁹ bñficioꝝ suoꝝ. vñ dicet xp̃s. Redde rõnẽ villicatiõis tue. ¶Itẽ parentes eccľiasticoꝝ sũt ĩ magno piculo q iure ꝯsanguinitatis capiũt bona eccľiastica:cõtra illud qđ habet de ꝑbẽdis & dignitatib⁹.c.j.vbi dr̃. Null⁹ de clero siue ppľo eccľiastica bona:iure cõsanguinitatis sibi requirat hñda. Et si parẽtib⁹ ꝓhibet, quid dicendũ de meretricib⁹?&c. ¶O sacerdotes audite Isidoꝝ li.de summo bono dicẽtem. Sacerdotes ꝑ iniquitate populorum damnãtur si eos ignorantes nõ erudiant/aut peccantes non arguant.

DE excõicatione nota verbũ xp̃i. Ioan. xviij. Mitte gladiũ tuũ in vaginã. Quidã doctor dicit. Christ⁹ exclamauit cũ Petrus pcussit:ondens ꝙ nihil est magis timendum in hoc mũdo q̃ excõmunicari.

¶Circa materiã excõicatiõis dicit dñs de Gerso-

no:ꝙ expedire videtͬ ꝙ nulla sn̄ia excōicatiōis fer retur de facto a iure vel iudice neq; ꝓ p̄senti neq; ꝓ futuro:nisi ꝓ manifesta cōtumacia facta in rebꝰ pure spiritualibus:& vbi trangressio vergit manifeste in subuersionē fidei & libertatis ecclesie dissipationem:vt de hereticis scismaticis & fautoribus eorū. ¶Ratio. Primo:quia excōmunicatio est baculus pure sp̄ualis:ideo nō videtur assumēdus ad protectionē rerū tp̄aliū. ordinauit in me charitatē. Exēplū. Medicꝰ dicit. Nō possum sanare corpꝰ nisi occidatͬ aīa:hoc est illicitū. Et tu das aīam diabolo. nō ꝓ vita recuperāda:sed ꝓ bonis tp̄alibꝰ. Scd̄o: quia res tp̄ales nō debēt repeti vel cōseruari cū maiori detrimēto eorū a quibꝰ repetuntͬ q̄ sit aliq̄ vtilitas ꝓueniēs apud repetētes. excōicatio aūt maiꝰ dānū infert q̄ sit aliqua vtilitas tp̄alis:vt nō reddet tibi furtū nisi primo ei des ictū cultelli: tu es homicida. Quero quid est dignius aīa rōnalis creata ad imaginē dei vel corpꝰ corruptibile? Tertio:quia nō debet eccl'ia grauiꝰ punire deliquētes ciuiliter q̄ secularis ptās:cuiꝰ oppositū facit cū ꝓpter cōtumaciā cadētē in causa rerū tp̄aliū iudex ecclesiasticꝰ incarcerat & ligat aīas grauissimis excōicationis vinculis. Iudex vero secularis solū corporū detētione cōtentus est Si apud seculares iudices nō pro quali bet cōtumacia iudicatͬ quis ad mortē:cur eccl'iasticus excōicationē morte duriorē inducit? Deuterono. xxv. Pro mēsura peccati erit & plagarū modꝰ.

¶Si christianissimus Francorũ rex tali morbo laboraret qđ auertat de⁹, vt nisi sibi mẽbrũ amputaretur bona valitudine potiri nequiret: sup totũ eius regnũ pauor merito irrueret. Sed quid est aliquem christianũ excõicare q̃ mẽbrum prescindere xp̃i dicentis Paulo. Saule: Saule: quid me persequeris. & ad Colo.j. Ipse est caput corpis ecclesie. Aug. etiã teste. Omnis christianus dilectissimi qui a sacerdotibus excõicatur: sathane traditur. xj. q. iij. c. omnis christianus. Per excõmunicationẽ em̃ multos capit diabolus. Est em̃ excõicatus colũba diaboli seducta & excecata quem diabolus ad modum aucupis ponit in rete suum: ad quam alij accedentes capiuntur in rete diaboli: hoc est rete diaboli quod totum traxit in sagena sua. Abachuc.j. Hec sagena cum vnum capit, fere totam parochiam inuoluit. Vnde cum quidam legatus in Teutonia predicaret vidit arreptum quẽdam in quo demon loquebatur: qui inter alia dicebat vnum esse per quod in ecclesia multos lucraretur: qui cõpulsus adiurationibus r̃ndit ꝙ erat excõmunicatio: per quã vno capro aliqñ maiores parochie vel oẽs ei cõmunicant ecclesie sentẽtiam cõtẽnentes: vel amore, vel timore, vel pudore: vel clauiũ cõtẽptu. Est em̃ excõmumunicatio lepra quedã spiritualis significata per lepram sororis Moysi. & ideo extra castra fideliũ abijciẽdus est excõmunicatus vt leprosus ne alios inficiat. Leuiti.v.

¶Excõicatio a grã fit p q̃dcunq; pctm̃ mortale: a gloria de qua loquit̃ Augu. in sermone dedicationis. ab eccl̃ia est cẽsura medicinalis. De qua Math. xvj. Quodcunq; ligaueris super terrã erit ligatũ. ¶Sed notãdũ q̃ tres sũt spẽs excõicatiõis. s. iusta/ iniusta/ & nulla. ¶Prĩa ligat tã quo ad deũ & quo ad ecclesiã militãtẽ: & ideo semp obseruãda. Scda dr̃ iniusta: & ista ligat quo ad ecclesiã militantẽ nõ quo ad deũ: ista tñ est timẽda & obseruanda scd̃m doctores cõiter: & sic intelligit̃. xj. q. iij. c. j. q̃ sententia pastoris siue iusta siue ĩiusta timẽda est. i. obseruãda: aliter excõicat⁹ qui cõtẽnit sentẽtiã seruare: & ingerit se cõioni fideliũ etiã si sentẽtia erat iniusta, fit iusta pꝑter cõtẽptũ. xj. q. iij. verbi grã. sit hõ paup qui debet pecuniã & nõ p̃t soluere: & habet volũtatẽ soluẽdi: si excõicetur: quia nõ soluit/ debet obedire ecclesie: licet nõ sit excõicat⁹ quo ad deũ. Tertia. sentẽtia excõicationis dr̃ nulla: & ista nõ ligat quo ad deũ nec quo ad ecclesiã: nec ista est obseruãda: & eã nõ obseruãs non efficit̃ irregularis. Et tribus modis sententia est nulla. Qñ fit a non suo iudice. qñ est lata post appellationẽ legitimam qñ cõtinet errorẽ intolerabilẽ. ¶De primo in antiquis de ꝯsuetudine. c. ad nostrã dicit Innocẽti⁹. iij. epo pictauiẽsi. Sentẽtia a nõ suo iudice lata nullã obtinet firmitatẽ. ¶Panor. in. c. Cũ ordinẽ de rescriptis dicit q̃ vbicũq; notoriũ est citatũ nõ teneri ad ꝯpendũ nõ p̃t iudex pcedere ꝯtra eũ. Et p hoc

facit ꝙ si epus citat istos fres mēdicātes q notorie sūt exēpti & iā sūt tolerati i priuilegio exēptiōis, ꝙ ipi nō tenēr ꝯpere etiā ad allegādū eorꝫ priuilegiū Et nota qa i hoc multi simplices iudices decipiūr. hec Panor. ¶ Et iō cū fres miores ex multꝭ priuilegijs habeāt ꝙ ab ordiarijs excōicari/suspēdi/vel iterdici nō possīt cū clausulis irritātib⁹ & ānullātib⁹ qcqd p pdictos sec⁹ factū fuerit. pꝫ ꝙ nō tenet. vt pꝫ p mare magnū. ¶ Fres miores sūt etiā exēpti a iurisdictiōe legatorꝫ de latere. vt pꝫ i priuilegio Bonifacij. qđ icipit. Inter ceteros. vbi dr. Decernimus ergo irritū & iane qcqd ꝯtra tenorē ꝯcessionū/ ꝯstitutionū/ & ihibitionū hmōi p quoscūq; fuerit attētatū & iterdicti suspensiōis & excōicatiōis snias si qs ꝯtra ꝯcessiōes/ cōstitutiōes & ihibitiōes easdē in vos vel vestrū aliquos/ aut loca vra seu bnfactores vros vel executores aut heredes pdictos i posterū ꝓmulgari ꝯtigerit penit⁹ n tenere. hec ibi. ¶ Quid si exēpt⁹ litigat corā ordiario & nō allegat exēptionē an pdat eā p hoc. Rndet Panor. in. c. j. de snia & re iudicata. ꝙ nō: nec tenet snia: nec obstat taciturnitas: qa etiā si voluisset nō potuisset i illū ꝯsentire vt i iudicē. de arbitrijs cū tpe. & hoc tenet Io. And. in regula scieti. li. vj. i merculiarib⁹ facit ꝙ notar in lege. j. C. vbi de cri. agi opꝫ. Rō est scdm Panor. in dicto. c. Cū tpe. qa exēpt⁹ nō pt renūciare exēptioni: qa tāgir nedū fauor exēpti sed etiā supioris qui ipm exemit. vt in. c. Ad aplicā de regula. & in lege si quis in cōscribēdo. ¶ De. ij. & . iij. haber in anti=

quis de sentētia excõicationis.c.per tuas.vbi dicit Si quis proponat se post appellationē legitimā iter positā excõicatione fuisse notatū vel in forma excõicationis intolerabilem errorem fuisse patenter expressum:in quibus casibus ad probationē eorū etiam si absolutionē non petat debet admitti.

¶Vtrum appellatio post excõicationē inflictam ipsam suspendat. Rñdetur scđm Panor.in ca. per tuas in antiquis.de sen.excõmu.eo. titu.ꝙ nõ. sed solum defert iurisdictionē ad superiorē.vt patet in ca.pastoralis.& ꝙ ibi notatur de appella.

¶De.iij.cõtinet errorē intolerabilē qñ precipit facere aliquod malū vel prohibet facere aliqđ bonū. qñ p̄cipit impossibile faciendū. vel qñ pronunciat expresse contra ius scriptum. ¶Et dicitur intolerabilis error qñ sub vi precepti cõtinetur in sententia qđ cõmuniter vel in suo genere est peccatū veluti si excõicat:quia eleemosynā paupi tribuit: vel quia faciebat aliquid quod in se bonū est : aut quia nõ operabatur illud quod ex suo actu illicitū est & prauum. vt dicitur in ca. venerabilibus. addit glo. in dicto.c.per tuas.ꝙ est intolerabilis error quando precipitur impossibile. ideo dicit Federicus de senis in cõsil.su. ꝙ si sententia excõmunicationis fuit lata generaliter:puta nõ soluentes censum vel quid simile:illa sentētia nõ ligabit nisi soluere nolentes:nõ autē impotētes:quod placet Panor.quia verba generalia debent intelligi ciuili modo.ar.in .l.si cui.ff.de seruit.& in.l.quod dicimus.& in.l.ra-

tum.ff.de ſolutio.verbi gratia.Epiſcopus excõmunicat omnes qui ſciũt quis accepit aliquid ſi nõ reuelant an teneãtur. Et dic ꝙ ſi aliter nõ exprimit nõ tenẽtur niſi ſcientes & qui probare poſſunt. Et ratio eſt quia tũc requiritur vt denũciator nõ vt teſtis:quod nota.quia ſepevenit in practica.vnde qñ dr̃ qui ſcit.intelligitur de ſciẽtia probabili.l.qui accuſare C.de edẽdo.facit.l.noſtris.C.de calũ. vt dicit Angelica denũciatio.§.xiij.Si aũt exprimeret in ſentẽtia ꝙ ſiue ꝓbare poſſit ſiue nõ ꝙ teneãtur denunciare/ſic cõtinet errorẽ intolerabilẽ & nõ valet niſi adderet ꝙ qui nõ põt ꝓbare teneatur ſibi dicere tanq̃ patri & prouiſori vt ſecrete poſſit ꝓuidere & tũc tenerẽtur ei dicere ſcd̃m diſtin.quã habes in Angelica.titu.denũciatio.§.x.item alterius queſtionis.Epiſcopus excõmunicat omnes nõ audientes miſſam in parochiali eccleſia in feſtis:quia ſi aliud non addit/ſolum erunt excõmunicati qui ſine rationabili cauſa eam non audiunt aut in caſu a iure/aut generali cõſuetudine permiſſo. Et ideo illi qui propter aliquã infirmitatem nõ audiunt/nõ erunt excõmunicati.Similiter qui audiũt ĩ eccleſia minorũ & ꝑdicatorũ.Si vero in ſentẽtia adderet ſiue ex rationabili cauſa dimittãt ſiue nõ/ſiue in caſu permiſſo a iure vel a ꝯſuetudine/ſiue nõ/ſic ꝯtinet intolerabilẽ errorẽ & nõ ligat:quia ſicut ep̃us attentãdo cõtra ius nihil facit.c.vides.x. diſtin.& quod notatur in.l. non dubium. C. de legibus:ita etiam attentatum contra conſuetudinem generalem to

tius orbis est nullũ. vt i. c. his. &. c. catholica. xj. dist. Idẽ dic qñ mãdat ne quis laboret in festis scd̃m p̄dictã dist. ¶ Itẽ qñ p̄cipit alicui vt soluat in tali termino centũ scd̃m p̄fatã dist. & facit ad p̄dicta quod dr̃ in Angelica. titu. pena. §. xiij. vbi plene videbis pro hac materia & similiũ questionũ. ¶ Continet ẽt errorẽ itolerabilẽ qñ p̄nũciat exp̄sse ꝯtra ius scriptũ vtpote nõ seruat formã. vt hr̃. xlv. d. c. sed illd̃. ¶ Itẽ. xj. q. iij. c. nemo ep̄oꝝ. in Meldensi ꝯcilio dr̃ Nemo ep̄oꝝ quẽlibet sine certa & manifesta p̄cti causa cõione priuet ecclesiastica: sub anathemate. aut sine cõscientia archiep̄i: aut ep̄oꝝ nullũ presumat ponere nisi vnde canonica docet auctoritas: q̄a anathema eterne est mortis dãnatio: & nõ nisi pro mortali debet ĩponi crimine, & illis q̄ aliter nõ potuerint corrigi: ideo & dãtes & p̄curãtes excõicationẽ sunt in maximo periculo: & cũ hoc timeo multũ q̄ le diable nẽporte tout. Est ne magnũ quid & facin⁹ horrẽdũ dare sic vnã aĩam Iesu sanguine redẽptã in man⁹ diaboli pour vng riẽ & petite chose. & priuare eã oĩbus bonis ecclesie. Et mettre le poure pecheur tout vif tou chausse & vestu en enfer. ita q̄ si nõ esset dei pietas le diable lemporteroit tot vif en corps & en ame: quelle pitie: oportet ergo valde timere excommunicationem.

¶ Benedict⁹. xj. ꝯcedit exẽptionẽ copiosam ordinarioꝝ. vt Bonifacius. viij. & Nicolaus. iiij.

¶ Benedict⁹ ep̄s &c. Dilectis filijs gñali & prouincialib⁹ ac vniuersis fratrib⁹ ordinis fratrũ minorũ

Salutẽ & aplicã bñdictionẽ. Et infra. Nos tñ ordi-
nẽ ipm ob salutis fruct⁹ inumeros q ex ipo noscũ-
tur aiabus fideliũ puenire gerẽtes in viscerib⁹ cha
ritatꝫ. ¶ Et ppterea nolẽtes oino vt qsq̃ cuiuscũq;
sit ordis/dignitatis/ꝯditiõis/aut stat⁹ vos gñaliter
vel spãliter ac p̃fatũ ordinẽ sup exẽptionẽ ipsius ac
alijs vr̃is dicti ordis libertatib⁹ & imunitatib⁹ qui-
buscũq; sub q̃uis forã vel exp̃ssiõe verboꝝ vobis
& eidẽ ordini ab aplica sede ꝯcessis ipugnare/ipe-
dire/ac turbare valeat. vel quõlibet molestare vos
& ordinẽ ipm ab oi & singulorũ quorũlibet p̃lato-
rũ & psonarũ eccliasticorũ oimoda ptãte ac iurisdi
ctiõe prsus eximim⁹ de aplice plenitudine ptãtis.
ita ꝙ nec etiã rõnẽ delicti cõmissi/vel initi ꝯtract⁹.
aut rei site/posite vel exñtis ꝯtra loca vr̃a exẽpta
possitis corã eis. Nõ obstãte ꝯstitutiõe felicis recor
datiõis Innocẽtij pape. iiij. p̃decessoris nr̃i in ꝯtra-
riũ edita ipedire molestare/seu quõlibet ꝯtrauenire
decernentes vos & ordinẽ ipm imediate eidẽ sedi
ac soli tm̃mõ romano põtifici subiacere. Datũ Ro
me apud sctm̃ Petrũ. iiij. nonas Aprilis põtificat⁹
nostri anno primo. Ista bulla ponit̃ in libro firma-
mẽta triũ ordinũ beati Francisci nuncupatum. Et
habetur Parisius in conuentu fratrũ minorũ.

¶ Bulla Innocentij. viij.

¶ Innocẽtius. viij. oibus heretice prauitatis inqui-
sitoribus cõtra fratres minores quomodolibet pro
cedere posse prohibet vel inquirere.

¶ Innocenti⁹ eps seru⁹ seruorũ dei. Ad ppetuam

rei mēoriā. Et.ꝫ. Proq; potiori cautela eaq̄ p eosdē p̄decessores sic vt preferř ꝓuide ꝓhibita statuta & ordīata fuerīt de nouo eadē auctē statuim⁹ & ordinam⁹. Ac vniuersis & singl'is īquisitorib⁹ heretice prauitatꝭ p̄dc̄tē p̄dicatorū & aliorū quorūcūq; ordinū tā mēdicātiū q̄ nō mēdicātiū ꝓfessorib⁹ & clericis scl'arib⁹ tā iuxta priuilegia ipsorū ordinū i illoꝝ capitulis vel p illorū p̄latos q̄ p sedē apl'icā seu ei⁹ legatos vel alias deputatis hactē⁹ & quos ī posterū qñcūq; ppetuis futurꝭ tpib⁹ deputari ꝯtinget in regnis & dñijs p̄dictis ac alibi vbilibet p vniuersū orbē/ne pretextu cuiuscūq; ptātꝭ & facultatꝭ attribute seu attribuēde sup inquisitiōe hmōi q̄tūcūq; āplissime ꝯtra quēpiā dicti ordis frm miorū ꝓfessorē ꝓcedere & inqrere aut offīm suū exercere quoquomō p̄sumāt p̄fata auctē ꝓhibem⁹. Et.ꝫ. Et quibuscūq; cōitatib⁹/vniuersitatibus/collegijs/capl'is/ꝯuētib⁹ & psonis eccl'iasticis tā religiosis q̄ scl'arib⁹ cuiuscūq; stat⁹/grad⁹/ordinis/& ꝯditiōis existāt:& q̄cūq; eccl'astica etiā epali/archiepali/patriarchali/primatiali/vel mūdana ēt comitali/ducali/marchionali:vel alia q̄libet auctē p̄fulgeāt:ne vt ꝯtra dictos ordis frm miorū ꝓfessores ꝯtra p̄decessorū p̄dictorū & nr̄arū lr̄arū hmōi tenorē ꝓcedāt/insistāt/aut ad id auxiliū ꝯsiliū vel fauorē p̄stāt:ne ve illorū ex eis q ꝯtra eorūdē lr̄arū tenorē detēti nunc & ꝓ tpe forēt relaxationē & remissionē hmōi impedire:aut maliciose differri seu retardari ꝓcurare:& ne fiāt psuadere p se vel alios directe vel idirecte attentēt

p̄libata auctē mādam⁹. Et illos ex eis q p̄decessorū p̄dictorū ac nr̄is ꝓhibitiōi statuto & ordinatoni ꝯtrauenerit excōicatiōis sniam: & priuatiōis officij iquisitiōis & aliorū officiorū & bn̄ficiorū q̄ obtinēt seu possidēt & ꝓ tp̄e obtinebūt seu possidebūt ac i ihabilitat' ad illa & alia i posterū obtinēda irremissibiliter eadē auctē icurrere volum⁹. Et nihilomin⁹ locorū ordīarijs & p̄sonis i eccl'iastica dignitate ꝯstitutis: ac cathedraliū eccl'iarū canonicis & eorū ordinariorū vicarijs i sp̄ūalib⁹ gn̄alib⁹ & officialib⁹ vbilibet ꝯstitut'. Qui desup ꝓ pte alicui⁹ ꝓfessoris dicti ordinis frm̄ miorū ꝓ tp̄e fuerit reqsiti p aplica scripta mādam⁹ q̄tin⁹ ip̄i vel pl'es aut vn⁹ eorū p se vel aliū seu alios p̄missa vbi qn̄, & quotiēs expedire cognouerit solēniter publicātes & eisdē reqrētibus i p̄missis efficacis defēsiōis p̄sidio assistētes nō pmittāt inqsitores p̄fatos p̄textu cuiuscūq; facultatis & ptātis eis attribute seu attribuēde sup iquisitiōe hm̄ōi q̄tūcūq; āplissime ꝯtra quēq̄ dicti ordinis frm̄ miorū ꝓfessorē ꝓcedere & iqsitiōis hm̄ōi offm̄ al's quōlibet exercere. Datū Rome apd̄ sctm̄ Petrū āno icarnatōis dn̄ice. M.cccclxxxvj.vj. Id⁹ Martij. Pōtificat⁹ nr̄i āno.iij. Ista bulla ponit' i libro firmamēta triū ordinū bti frācisci nūcupato. Et hr̄ Parisi⁹ in cōuētu frm̄ minorū. Finis.

¶ Incipit Tabula.

¶ Venūdātur a Reginaldo Chaudiere sub signo hoīs siluestris: & a Ioāne du pre eorū impressore ante collegiū Cluniaceñ. sub signo diui Sebastiani.

